

1

Cat, marec 1983

Na večné sklamanie mojej mamy boli všetci muži, s ktorými som sa stretávala, mŕtvi. Ale to sa stáva, keď pracujete v pohrebnom ústave. Dokonca aj chalani, ktorých som vídala, keď som mala voľno, ponevierať sa po promenáde vo zvonových nohaviciach a v tričkách, žmurkať na dievčatá a cmúľať slané karamelky, vyzerali ako bez života. Samozrejme, aby som k nim bola fér, boli to turisti, ktorí sem prišli len za hracími automatmi a inou zábavou. Boli v Atlantic City, aby unikli realite.

V čase, keď som vstávala a chodila na pláž, tam však žiadni turisti nebývali. Nielen pre tú skorú rannú hodinu, keď je obloha ešte ružová od ranných zôr, ale aj pre našu štvrt, ktorá sa považovala za nebezpečnú. Nechoďte ďalej ako jeden blok od pláže, tak znelo odporúčanie. „Prepánajána,“ hovorievali si medzi sebou staré dámy v ľanových nohaviciach, „dávaj pozor, nech sa nezatúlaš príliš ďaleko.“

No len čo som prekročila široký bulvár Atlantic Avenue a nechala za sebou domy so škridlými strechami a prázdne parcely, ocitla som sa v oblasti, ktorú ľudia považovali za skutočné Atlantic City. Veľké kasína a vysoké hotely, vrátnici v uniformách, zívajúci na svojom kúsku červeného koberca. Tu už bolo cítiť slanú vôňu oceánu. Čoskoro som kráčala po promenáde a vedľa

mňa šumelo more. Slabé lúče jarného slnka ešte nedokázali zohriať vzduch, takže tam okrem mňa nebolo iných bláznov, ktorí by si šli zaplávať. Keď som prechádzala popri obchodíkoch s tabuľkami na dverách s nápisom *Zatvorené* a popri surfových doskách priviazaných reťazami, ktoré štrngotali vo vetre, bolo zrejme, že som tam iba ja, zametači ulíc a pár zatúlaných mačiek.

Pozdĺž celej promenády boli rozmiestnené drevené lavičky zelenej farby, otočené k oceánu. Každé ráno som sa zastavila pri tej istej, položila ruku na jej zvlnené operadlo a dotkla sa bronzovej tabuľky, umiestnenej na zadnej strane. Na brehu na mňa čakalo more – ten upokojujúci šum vln, nekonečná modrá širava. Zadržala som dych s nádejou, že zazriem plutvy, a prudko som vydýchla, keď sa naozaj objavili. Tri delfíny prehánajúce sa vo vlnách. Vedela som, že sa k nim nebudem schopná priblížiť, no radosť z toho, že ich vidím, ma hnala po drevených schodíkoch až dole na jemný piesok. Na samom brehu som sa vyzliekla do plaviek, ktoré som mala pod rifľami a tričkom, a skôr než som stihla precítiť chlad vody, bleskovo som sa do nej ponorila.

V tej chvíli neexistovalo nič, len tyrkysová voda a chlad, z ktorého človeku mrzol aj mozog. Plávala som rýchlo, rukami si prerážala cestu nízkymi vlnami, nespúšťajúc breh z očí, a rátala som prázdne veže plavčikov, aby som vedela, kedy sa mám vrátiť. Kým som priplávala naspäť na breh, vyšúchala sa uterákom a obliekla si šaty, ktoré sa mi okamžite prilepili k slanej pokožke, prichádzali na pláž prví ľudia. Počula som známy štrngot otvárajúcich sa brán plážových obchodíkov, vyťahovanie plátenných prístreškov, vykladanie stojanov s pohľadnicami a drevených políc na kolieskach s najnovšími suvenírmi.

Keď som sa vydala na cestu domov, do nosa mi udrela vôňa kávy, ktorá sa niesla vzduchom z miestnej kaviarne Beach Shack a pripomenula mi, že som hladná. Predo mnou si štihly chalan práve položil na zem gitarové puzdro a obrovský batoh, potom

zhrbil plecيا a z vrečka riflí vytiahol mapu. Mohol mať tak dva-
dsaťpäť. Páčila sa mi jeho tvár so širokými ústami, ako stvorenými
na úsmev. Sklonil hlavu, zahĺbil sa do mapy a kučera tmavých vla-
sov mu padla na čelo. Spomalila som krok s úmyslom ponúknuť
mu pomoc, no už sa pri ňom pristavila nejaká dvojica. Ako som
prechádzala popri nich, začula som jeho hlas, zdvorilo odpoveda-
júci na otázky. Bol Angličan. Znel presne tak, ako som si predsta-
vovala, že môžu znieť hlasy všetkých tých starodávnych hrdinov
v mojich obľúbených románoch.

Ihneď sa mi v hlave zjavila scéna – akási kombinácia *Pýchy
a predsudku* a *Rebeccy*, pán Darcy skrížený s pánom de Wintrom.
Muž s galantným správaním a s impozantným sídlom. Muž so ši-
rokým, úprimným úsmevom. V mysli som už videla, ako kráča dl-
hými krokmi po zelenom anglickom vidieku, aby riešil neprávnosti
alebo si získal srdce ženy, ktorú miluje.

Premýšľala som, čo by asi ten štíhly chalan s gitarou povedal,
keby vedel, že už len číre zachytenie jeho prízvuku vo mne do pia-
tich sekúnd spustí také rojčenie. No práve to je skvelé na fantázii,
že v hlave sa človek môže slobodne túlať kdekoľvek. Bez toho by
som pravdepodobne už dávno skončila v blázinci.

Otec sedel vo svojom kresle na verande. Z jeho výzoru bolo jasné,
že sa v noci nedostal do postele. Určite zase hral až do rána *black-
jack* alebo poker niekde v kasíne. Strapatý a s podliatymi očami,
sotva na mňa pozrel.

Chytila som ho za ruku. „Pod', ocko. Musíš niečo zjesť. Nemô-
žeš zase meškať do práce.“

„Išlo mi to skvele, Kit-Cat,“ povedal chrapľavým hlasom. „Dnes
v noci som mal šťastie...“

„... a potom si ho prestal mať,“ doplnila som.

„Tak nejak.“ Rukou si prehrabol rednúce vlasy, zalovil vo vrečku
po pokrčenej cigaretovej škatuľke a traslávými prstami sa pokú-
sil zapáliť si cigaretu, no nedarilo sa mu to. Čupla som si k nemu

a podržala mu zapaľovač. Smrdel zatuchnutým potom a nikotínom. Mohutne si potiahol.

Na čele mám od narodenia znamienko v tvare hviezdy, aspoň tak vyzerá, keď prižmúrite oči a použijete trochu predstavivosti. „Moja šťastná hviezda,“ hovorieval mi otec. Nepýtala som sa ho, koľko prehral. Presviedčala som sa, že nie je dôvod na paniku, nájom zaplatím zo svojej výplaty. Tak či tak v dome nezostalo nič cenné, čo by sa dalo predať alebo založiť. O mamin klavír sme prišli už pred mesiacmi. Vravela, že takto je to lepšie, aspoň sa nemusí strachovať, kedy ho stratí. No občas som ju prichytila, ako prechádza prstami po kuchynskom stole a v hlave počuje tóny.

Po rýchlej sprche som si obliekla svoju zvyčajnú pracovnú uniformu, čierne tričko a čierne nohavice. Mama pobehovala po kuchyni, na vzorovaných šatách mala opásanú bielu zásteru a vo vlasoch modrú mašľu ako nejaké mladé dievča. Varila otcovi kukuričnú kašu s vajcami. Na sporáku vrela káva. Naliala som si z nej do šálky.

Mama sa smutne zahľadela na moje čierne topánky s oceľovou špičkou. Darmo som jej stále dookola opakovala, že ich nosím na ochranu. Že je to nevyhnutné. Najradšej by ma videla v elegantných lodičkách na vysokých podpätkoch.

Odchlipla som si z horúcej tekutiny a spýtala som sa: „Zhoršuje sa to, však?“ Mama vyvrátila oči k stropu. Nad našimi hlavami bolo počuť otcove kroky, sťažka dopadajúce na podlahu.

Otočila sa a zasyčala: „Myslíš si, že to neviem?“

„Ale, mami...“

„Nemá to zmysel, Catrin. Nemá zmysel o tom hovoriť. Poráďme si, však?“ Jej slová zostali visieť vo vzduchu. Ani jedna z nás chvíľu neprehovorila. „Po smrti malého Franka to ledva zvládal.“

Prsty sa jej triasli. „A potom si ty tak veľmi ochorela... Skoro si umrela. Vybralo si to svoju daň. A všetky tie účty za doktorov, čo sme museli platiť. Odvtedy sotva prežívame. Myslím si, že je to preto. Že preto to robí.“

„Viem, že nám nechce ublížiť...“

Mama zvrátila tvár. „Zase ma dnes bolí hlava.“ Bruškami prstov sa dotkla spánkov a krúživým pohybom si ich začala masírovať. „Urob pre mňa len jedno,“ šepala.

„Čo, mami?“

Podišla bližšie a ja som si pomyslela, že ma ide poprosiť, aby som jej pomasírovala nohy alebo priložila vlhkú vreckovku na čelo. „Neunáhli sa, keď si začneš vyberať manžela,“ povedala. „Nie ako ja.“ Schmatla ma za zápästie a tuho ho stisla. Netušila som, že je v nej toľko sily. „Správne sa rozhodni. Hlavou, nie srdcom. Chcem, aby si mala dobrý život. Chcem, aby si bola v bezpečí.“ Pustila ma. „Naozaj v bezpečí.“

„V bezpečí?“ zopakovala som. „Mami, nemienim sa v budúcnosti spoliehať na svojho manžela.“ So zamračeným výrazom som si počúvala zápästie. „Ty... ľutuješ, že si si zobrala ocka?“

Pozrela na mňa súcitným pohľadom. „Ľutovať sa nemá zmysel, Catrin. Najlepšie je urobiť rozhodnutia, ktoré ťa uchránia pred sklamaním.“

„Ale... milovala si ho aspoň predtým?“

„Milovala.“ Netrpezlivo potriasla hlavou. „Láska nie je skutočná, Catrin. Nie tá romantická.“ Odvrátila sa odo mňa, aby sa zamestnala ukladaním riadu do políc.

Tak veľa času som strávila túžbou po tom, aby malý Frank nebol zomrel, a predstavovala som si, aký by bol, keby vyrástol, až sa v mojej mysli stal skutočným. Dost' skutočným na to, aby som si ho vedela kedykoľvek pričarať. Môjho veľkého brata, vyhúknutej postavy, ktorý ma vždy, keď to potrebujem, objíma a dobre mi poradí, hoci si nikdy neodpustí, aby si predtým zo mňa dobromyseľne neťahoval. Hlas má hlboký, s južanským prízvukom, mätko a lenivo preťahujúci samohlásky, podobne ako mama.

Mama už ocka nemiluje, povedala som mu. Myslíš si, že ocko o tom vie?

Predstavovala som si, ako Frank podráždene prižmúri oči. *A čo by mala milovať na chlapovi, ktorý klame? Oco o tom ani netuší. Čo ich nesleduješ?* zašepkal mi do ucha. *Počuj, s mamou a ocom už nič nespravíš. Ale musíš niečo spraviť so sebou, Cat. Musíš začať žiť svoj vlastný život.*

Upodozrievala som Franka, že nesúhlasí s tým, kde pracujem. Čo bolo dosť ironické, ak sa nad tým zamyslíte. Podobne ako mamu ho trápilo, že tam nemám príliš spoločenský život. Mŕtve telá sú väčšinou ticho.

Do Zelených lánov som dorazila načas, berúc schody k vchodovým dverám po dvoch. Cestou som minula tabuľu s nápisom *Dom smútku, Est. 1927*. Potlačila som dvere a ocitla sa v dôvernom, úctivom tichu vestibulu, kde v bledých vázach rozvonievali ľalie.

Na konci každého pracovného dňa som mala na pokožke zamatový poprašok sivej farby, akoby sadzu. Ľudský popol prenikne všade. Zakaždým, keď sa otvorili dvere do spaľovne, unikal odtiaľ na vlnách horúceho vzduchu a voľne si poletoval.

„Och, Catrin,“ vzdychla si mama, keď som jej o tej robote povedala prvý raz. „Ako si len nájdeš manžela, keď budeš pracovať na takom mieste?“ Zachvela sa. „Nikdy nepovedz ani živej duši, že tam robíš.“

„Nie je to hriech, nehovoriť pravdu?“ doberala som si ju.

„To je niečo iné.“ Pozrela sa na mňa smutným, unaveným pohľadom. „Slušný chlap by si myslel, že je to čudné.“ Podráždene potriasla hlavou. „Ktokoľvek by si myslel, že je to čudné.“

Mohla však nesúhlasiť s výberom mojej roboty, koľko len chcela. Pravda bola, že pre niekoho, ako som ja, to bola tá najlepšia možnosť zárobku, keďže som ukončila iba strednú školu a nemala som žiadnu kvalifikáciu. Nechápajte ma zle, chcela som ísť na vysokú a študovať anglickú a americkú literatúru. „To je ako nosiť knihy do knižnice,“ bola otcova forma podpory mojim plánom.

Mama mala, samozrejme, pravdu. Vo vestibule pohrebného ústavu manžela len ťažko stretnem. No jej južanská výchova ju nútila veriť, že žena bez muža po svojom boku, ktorý chráni jej česť a platí účty, nie je kompletnou, dokonca ani schopnou bytosťou. Lenže ja som nevyrástla na Juhu. Ja som vyrástla na ulici, musela som sa starať sama o seba, zvládať jednu novú školu za druhou, bez možnosti usadiť sa na jednom mieste a vytvoriť si hlbšie priateľstvá či dokončiť štúdiá. Viac než získať muža som túžila po tom, aby som v sebe rozvinula nejaký talent.

V Zelených lánoch som to bola väčšinou ja, kto sa posledný dotýkal mŕtvol, a bolo to, ako keby mi ich duše zakliali prsty. Za každým som si musela nájsť spôsob, ako ich odkliať, a jediné, čo mi pomáhalo, bolo písanie. Po práci som si doma vždy načmárala nápady na poviedky, ktoré som mala v hlave, akoby som tie zabľudené duše vracala do skutočnosti ako celkom nové postavy. Možnože to bolo ono – to bol môj talent. Chcelo sa mi tomu veriť.